

مذاکرات مجلس

صورت مشروح مجلس روز یکشنبه ۳ اردی بهشت ماه ۱۳۲۳ *

فهرست مطالب :

- ۱ - تصویب صورت مجلس
- ۲ - بیانات آقایان رفیع و وزیر مشاور و دکتر شفق راجع بدستور
- ۳ - اعلام جرم آقای فرخ نسبت با آقای سهیلی و پیشنهاد جمعی از آقایان نمایندگان طبق اصل ۳۴ قانون اساسی راجع باین موضوع
- ۴ - تقدیم آئین نامه قانون مالیات بر درآمد از طرف آقای وزیر دارائی
- ۵ - انتخاب دونفر نظار بانک و گزارش آقای نراقی عضو هیئت نظارت بانک بمجلس شورای ملی
- ۶ - طرح گزارش شعبه پنجم راجع بانخابات سبزوار و تصویب نمایندگان آقایان طباطبائی و پروین کنابادی
- ۷ - موقع و دستور جلسه بعد - ختم جلسه

(مجلس يك ساعت و نیم قبل از ظهر بریاست آقای عامری (نایب رئیس) تشکیل گردید)

صورت مجلس روز سی و یکم فروردین ماه را آقای طوسی (منشی) قرائت نمودند *

[۱ - تصویب صورت مجلس]

نایب رئیس - آقای یمین اسفندیاری

یمین اسفندیاری - قبل از دستور

نایب رئیس - در صورت مجلس نظری نیست (خیر) صورت

مجلس تصویب شد .

نایب رئیس - ده نفر از آقایان اجازه خواسته اند قبل از

دستور صحبت کنند (جمعی از نمایندگان کف و وارد دستور

بشویم) چون بعضی از آقایان مخالفند باید رأی گرفته شود

رفیع - اجازه میفرمائید يك نفر از مخالفین صحبت کند

آنوقت رأی بگیرید

نایب رئیس - آقای رفیع بفرمائید

رفیع - بعضی از مسائل است که اگر گفته نشود موقعش

میکند باین جهت هم لازم است بعرض برسد بنده سئوالی

از وزارت دارائی دارم (بعضی از نمایندگان چاقو آقا سئوال جزء

دستور است) نه خیر هنوز حاضر نشده اند برای جواب

بگذارید عرض تمام بشود آنوقت عرض میکنم سئوالی از

وزارت دارائی دارم اگر حاضر هستند جواب بدهند اگر

حاضر نیستند بعداً جواب بدهند و اگر هم اجازه بدهید این

سئوال قبل از دستور بشود بعقیده بنده بهتر است . الان

* عین مذاکرات مشروح بدست و دومین جلسه از چهاردهمین دوره قانون گذاری (مطابق قانون ۸ آذرماه ۱۳۰۵)

اداره تند نویسی و تحریر صورت مجلس

* اسامی غائبین جلسه گذشته که ضمن صورت مجلس خوانده شده :

غائبین بی اجازه - آقایان : دکتر مصدق - سید ضیاء الدین طباطبائی - دکتر رادمنش - عباس مسعودی - تهرانچی - مؤید قوامی

کفائی

دیر آمده بی اجازه - آقای اکبر

قماش در این کشور کم است برای اینکه شنیدم تمام سهمیه پانسال خودشان را وزارت دارائی نگرفته اند، صدی هفتاد و پنج دریافت نکرده اند الا آن هم از ۱۹۴۴ چهارماه گذشته است صدی ده گرفته اند صدی نود باقی است نه بمردم اجازه میدهند بیاورند نه خودشان می آورند مرده ها کفن ندارند زنده ها پیراهن ندارند بنده چقدر صبر کنم شما می فرمائید امروز حرف نزنم دو ماه دیگر وقت بیشتر باقی نیست باید زودتر تکلیف مردم معلوم بشود.

[۲] - بیانات آقایان رفیع و وزیر مشاور و دکتر شفق راجع بدستور

وزیر مشاور (آقای بیات) - راجع به گرگان و صدمه ای که باهالی آنجا وارد آمده بود در دو سه جلسه قبل در مجلس شورای ملی پیشنهادی شد که کمیسیونی از طرف مجلس شورای ملی برای این موضوع انتخاب بشود پیشنهاد گویا از طرف آقای تجدد بود تصویب شد که از هر شعبه یک نفر انتخاب بشود از طرف دولت هم بنده را باین سمت معین فرموده اند که این اعاناتی که جمع آوری میشود بترتیب منظم جمع بشود و بعد هم البته بمصرف صحیح خودش برسد چون يك مبلغ اعاناتی جمع شده و يك جوهری هم آنجا تقسیم میشود و هنوز آن کمیسیون از طرف مجلس شورای ملی معین نشده است این است که خواستم تذکر بدهم و از مقام ریاست خواهش کنم بعد از جلسه امر بفرمائید شعب تشکیل بشود و نمایندگان را که باید انتخاب بکنند انتخاب بکنند و يك ترتیب صحیحی برای جمع آوری و تقسیم این اعانه که مردم میدهند داده بشود که حیف و میل نشود بطور صحیح باشخاصی که باید داده شود بطور منظمی تقسیم بشود

جمهوری از نمایندگان - دستور - دستور

نایب رئیس - آقایانی که موافقت با ورود دستور قیام فرمائید (بعضی از نمایندگان قیام کردند) تصویب نشد آقای دکتر شفق تذکر نظامنامه ای داشتید بفرمائید.

دکتر شفق - بموجب ماده ۱۲۰ نظامنامه مجلس بایستی آقایان بعد از انعقاد مجلس تأخیر روا ندارند در حضور مجلس و چون مکرر در اینجاست شد که ما نمونه انتظامات

برای تمام کشور باشیم بنده تذکر میدهم که آقایان بلیتسر وقت حاضر شوند این يك مسئولیتی است این يك وظیفه است وزیران باید سر وقت حاضر بشوند ما هم در این باب نمونه و سرمشق باشیم که از طرف مردم و وجدان خودمان ملوم و مسئول واقع نشویم از هیئت رئیسه تقاضا میکنم ماده صد و بیست آئین نامه را عمل کنند آقایانی که بعد از انعقاد جلسه تأخیر روا میدارند باید بموجب این ماده مورد مؤاخذه قرار گیرند.

[۳] - اعلام جرم آقای فرخ نسبت به آقای سهیلی و پیشنهاد جمعی از آقایان نمایندگان طبق اصل ۳۴ قانون اساسی راجع باین موضوع

نایب رئیس - آقای فرخ

فرخ - در تایید عرایض جلسه پنجشنبه دهم فروردین بعرض مجلس شورای ملی میرسانم: مجلس شورای ملی بدین وسیله طبق ماده يك و شق سه از ماده ۲ قانون محاکمه وزراء بانهایت احترام در پیشگاه مجلس شورای ملی اعلام میدارم آقای علی سهیلی در زمان وزارت کشور - از کارمندان - و وسائط نقلیه - و وسائل کار و مواد و مصالح ساختمانی موجود در انبار های شهرداری تهران بشفع خود استفاده نموده و هم چنین امارات و اذله موجوده نشان میدهد که برای پرداخت بهاء مصالح ساختمانی که بوسیله کارمندان شهرداری خریداری شده از صندوق شهرداری طهران نیز استفاده نموده است مدارک جرمهای مذکور در بالا بشرح زیر باین اعلامیه پیوست میشود:

- ۱ - نامه صادره از آقای سهیلی بعنوان رئیس اداره اموال شهرداری تهران مورخ ۲۰/۵/۸ مشتمل بر سه ماده.
- ۲ - نامه دیگر صادر از آقای سهیلی راجع بتقاضای تهیه و ارسال مصالح ساختمانی مورخ ۲۰/۵/۱۹
- ۳ - نامه دیگر صادره از آقای سهیلی مشتمل بر امر تهیه مصالح ساختمانی مورخ ۲۰/۵/۲۷
- ۴ - گواهی کتبی است صادره از آقای حسین آشتیانی که در آن تاریخ متصدی ریاست اداره اموال شهرداری تهران بوده و مشتمل بر بیان توضیحات جامع راجع بوقوع جرایم

فوق الذکر نظر باینکه این عملیات بر طبق ماده ۲۵۲ قانون کیفر همگانی جرم لازم التعقیب شناخته میشود بر طبق ماده ۱ و جزء ۲ از ماده ۲ - قانون محاکمه وزراء مراتب را معروض میدارد که امر برسیدگی و تعقیب فرمایند.

مجلس شورای ملی - برای استحضار آقایان نمایندگان محترم معروض میدارد: آقای علی سهیلی در موقع تصدی وزارت امور خارجه در کابینه اول خود مقداری اشیاء متعلق بدولت را بدون اعلان مناقصه تصرف نموده و این معنی را در جرائد همانوقت در پاسخ روزنامه سیاست اقرار و اعتراف نموده و در این عمل مرتکب دو خلاف شده است که در پرونده مربوطه کاملاً روشن است.

۱) بدون اعلان مزایده و رعایت قانون برای استفاده شخصی رفتار نموده.

۲ - اموال دولتی را بکمتر از قیمتیکه در آن تاریخ بفروش میرسیده بشفع خود تصرف کرده و از قدرت اداری خود بضرر دولت استفاده نموده است.

نظر باینکه مشارالیه اعتراف صریح بارتکاب این عمل نموده است مجرمیت او را بمجلس شورای ملی اعلام میدارد که بر طبق ماده ۱ و جزء ۲ از ماده ۲ قانون محاکمه وزراء و ماده ۱۵۳ قانون کیفر همگانی اقدام فرمایند.

موضوع دیگری هم که بعرض مجلس شورای ملی میرسانم از نقطه نظر مصالح عالی کشور و احترامات مجلس شورای ملی بر طبق اصل ۳۴ قانون اساسی استدعا شده است که کمیسیون محرمانه ای تشکیل شود برای رسیدگی جرایم دیگر این را بمقام ریاست تقدیم میکنم که قرائت بشود و هر طور مجلس اجازه میفرمائید رفتار شود چندین موضوع دیگر هم هست که آن ها را بعداً با مدارک تقدیم مجلس شورای ملی خواهم داشت.

نایب رئیس - آقایان لازم میدانند قرائت شود یا رجوع شود بهمان کمیسیون عرایض؟

هاشمی - يك پیشنهادی رسیده است باید قرائت بشود

نایب رئیس - پیشنهاد قرائت میشود.

مجلس شورای ملی:

ما امضاء کنندگان ذیل طبق اصل ۳۴ قانون اساسی برای رسیدگی باظهارات آقای فرخ نسبت بعملیات دو نفر آقایان سهیلی و تدین از وزرای کابینه سابق تقاضی میکنیم کمیسیونی مرکب از ۶ تا ۱۲ نفر از مجلس شورای ملی انتخاب و نتیجه رسیدگی خود را طبق مصلحت کشور بعرض مجلس شورای برسانند. تولیت - دکتر معاون - سیف پور فاطمی - فرمند - فرخ - دکتر اعتبار - دکتر شفق - مهندس فریور - مرآت اسفندیاری - کاظمی - خاکباز نایب رئیس - توضیحی در اطراف پیشنهاد دارید آقای فرخ؟

فرخ - در قانون اساسی در اصل ۳۴ پیش بینی شده است که در مواردی که ده نفر از نمایندگان تقاضی کنند ممکن است کمیسیون محرمانه تشکیل بشود در اینجا بنده استدعایم اینست اگر تصویب میفرمائید موضوع بکمیسیون خارجه احاله شود کمیسیون خارجه در واقع از اشخاص مطمئن هستند که خود مجلس انتخاب کرده است و عموماً این قسمتهای راجع بکارهای خارجی مربوط بکمیسیون خارجه است و اگر مجلس لازم میدانند کمیسیون دیگری انتخاب بکنند بسته برآی مجلس است.

نایب رئیس - آقای نقابت

نقابت - بنده عرض میکنم این پیشنهاد يك بدعتی است در جریان امور مجلس و اصل ۳۴ راجع به تعیین کمیسیونهایی برای امور مهمی است این امر که مخفی نیست محاکمه وزراء بر طبق قانون اساسی قید می شود که مطابق قانون است قانون محاکمه وزراء هم تصویب شده و چندین بار در مورد وزراء عمل شده است کمیسیون عرایض رسیدگی خودش را می کند گزارش به مجلس شورای ملی میدهد و این گزارش بدون رأی گرفتن ارجاع میشود بکمیسیون داد گستری کمیسیون داد گستری هم خودش مطابق رویه يك سو کمیسیونی انتخاب میکند و او را میشود با اسناد و دلایل رسیدگی می کند استنطاق میکند تحقیق میکند نظر را

خودش را بر تعقیب یا عدم تعقیب میدهد و چون این يك عمل قضائى است يعنى تشخيص جرم يا براءت يك عمل قضائى است و وظیفه کمیسیون دادگستری است باید يك کمیسیون خاصى ایجاد کرد اگر آقای فرخ معتقد به تسریع در جریان هستند اجازه بفرمائید همانطوریکه معمول به بوده است عمل شود

نایب رئیس - آقای فرخ

فرخ - آقا این جا سوء تفاهم شده است فرمایشات آقای نقابت کاملاً صحیح است این در موضوع جرایمی است که در مجلس شورای ملی اعلام میشود می رود بکمیسیون عرایض بعد از کمیسیون عرایض به کمیسیون دادگستری و بعد هم مجلس رأی میدهد و می رود بدیوان کشور ولی مطالبی که در مجلس علنی مطرح نشده است و ده نفر از نمایندگان تقاضا کنند که در کمیسیون محرمانه رسیدگی شود اساس این در قانون اساسی در اصل ۳۴ مخصوصاً ذکر شده در صورتی است که از نظر مصالح عالی کشور به کمیسیون محرمانه رجوع شود و در آنجا مذاکره می شود و پس از مطالعه به مجلس تقدیم می شود

ملك مدنی - اصل ۳۴ را بفرمائید بخوانند تا همه بدانیم و حاضر الذهن باشیم

(اصل ۳۴ را آقای نقابت بشرح زیر خواندند)

اصل ۳۴: رئیس مجلس میتواند بر حسب لزوم شخصاً یا بخواهش ده نفر از اعضاء مجلس یا وزیرى اجلاس محرمانه بدون حضور روزنامه نویس و تماشاچی یا انجمن محرمانه مرکب از عده منتخبی از اعضاء مجلس تشکیل بدهد که سایر اعضاء مجلس حق حضور در آن نداشته باشند لیکن نتیجه مذاکرات انجمن محرمانه وقتى مجرى تواند شد که در مجلس محرمانه با حضور سه ربع از منتخبین مطرح مذاکره شده با کثرت آراء قبول شود اگر مطلب در مذاکرات انجمن محرمانه قبول نشد در مجلس عنوان نخواهد شد و مسکوت عنه خواهد ماند

نایب رئیس - آقای ملك مدنی

ملك مدنی - اصل ۳۴ که آقای نقابت خواندند بعقیده بنده تکلیف ما را روشن میکند و خیلی واضح است این پیشنهادی که شده است اگر مطلب عادى باشد همانطورى که گفته شد جریانش مربوط به محاکمه وزرا است ولی این بیانی که آقای فرخ میفرمایند مربوط به آن اصل ۳۴ قانون اساسی است که باید مقام ریاست و هیئت رئیسه تصمیم بگیرند یا این که يك عده را خودشان انتخاب بکنند که این کار بطور سکره و سرى رسیدگی کنند یا مجلس باید انتخاب بکنند (مهندس فریور - مجلس باید انتخاب بکنند) خیلی خوب مجلس انتخاب بکنند هر دو را در اصل ۳۴ ذکر کرده و همانطورى که گفته شد و ذکر شده است هیئت منتخبین باید رسیدگی کنند و اگر چنانچه مطلب مورد توجه واقع شد در جلسه سرى مجلس باید مورد بحث بشود اگر در مجلس سرى مورد قبول شد تعقیبش را مجلس سرى قبول میکند باین جهت بعقیده بنده باید یکی از این دو کار را انتخاب بکنیم یا هیئت رئیسه انتخاب بکنند یا مجلس و بطور سرى تکلیفش باید معلوم شود. نظر آقای فرخ هم همین است و مربوط بقانون محاکمه وزرا به نظر بنده نیست

نایب رئیس - آقای دشتی

دشتی - این جا يك اشتباه بزرگی شده است آقای فرخ و آقایان دیگری که امضا کرده اند يك اشتباه خیلی بزرگی کرده اند و آن این است که این اصل ۳۴ که الان خوانده شد مربوط بمسائل عمومى مملکتى است که يك وزیرى تقاضا میکند و جلسه خصوصى می خواهد و یا اینکه ده نفر امضا میکنند (فرخ - اینهم مربوط بامور مملکتى است آقا پس چیست؟) اجازه بدهید آقا. راجع بامور مملکتى است باشد، طرح قانونى میخواهد. عده ای از مجلس تقاضا میکنند که ما جلسه خصوصى می خواهیم و تشکیل میشود اما این راجع بيك فرد خاصى است و يك اتهامى است يك نسبتى با او میخواهد بدهید این باید بهمان مجرای قانونیش بیفتد محاکمه و رسیدگی کنند، معنی ندارد آقا قانون محاکمه وزرا يك تکالیفی را برای مجلس معین کرده است

که چه جور رفتار کند هر روز که يك کارمن در آوردی نمیشود کرد شما اگر متهم میدانید رئیس الوزرا یا فلان وزیر را که فلان کار را کرده است این باید برود بکمیسیون عرایض و بعد هم برود بکمیسیون دادگستری و بعد هم بکجران رسمى و علنى پیدا کند محاکمه افراد و امور شخصى افراد بهیچوجه محرمانه پحرمانه ندارد اصلاً این محرمانه راجع بيك مسائل عمومى مملکتى است يك وقت يك وزیرى تقاضى میکند که يك مطلب محرمانه مملکتى را میخواهد بعرض مجلس برساند تقاضای جلسه خصوصى سرى میکند یا اینکه يك عده از نمایندگان مجلس يك مطالب سياسى مربوط بعامه مملکت را میخواهند بعرض تمام مجلس برسانند يك همچو کارى میکنند یا اینکه نظر بمقتضیات بر حسب تقاضای دولت رئیس مجلس هفت هشت ده نفر ازو کلاراً جمع میکنند که با آنها مشورت بکنند. اصل ۳۴ مربوط با تقسّم نیست که يك عده نسبت با آقای سهیلی یا نسبت با آقای تدین نظریاتی دارند، این باید برود به کمیسیون عرایض مطابق قانون محاکمه وزرا بعد هم برود بکمیسیون دادگستری و بهیچوجه مربوط به جلسه محرمانه نیست و جلسه محرمانه هم اگر باشد باید با حضور تمام مجلس باشد.

جمعی از نمایندگان - کافی است.

نایب رئیس - آقای دکتر عبده

روحی - بنده اول کسی بودم که اجازه خواستم نایب رئیس - آقا حق با شما است نوبت شما تبدیل شد با نوبت آقای دشتی حالا میخواهید حرف بزنید یا صرف نظر کردید؟

روحی - خیر صرف نظر کردم.

دکتر عبده - بنده نمیدانم مورد نظر آقای فرخ چه بوده است تا اینکه عرض کنم آیا مصلحت هست یا نیست که این جلسه محرمانه تشکیل شود ولی در هر حال اتخاذ تصمیم راجع با این موضوع مربوط بشخص رئیس است بموجب اصل ۳۴ قانون اساسی که حالا بنده دوباره قرائت میکنم این مطلب را در اختیار شخص رئیس مجلس شورای ملی گذارده

است. اصل ۳۴ این است: رئیس مجلس میتواند بر حسب لزوم شخصاً یا بخواهش ده نفر از اعضاء مجلس یا وزیرى اجلاس محرمانه بدون حضور روزنامه نویس و تماشاچی یا انجمنى محرمانه مرکب از عده منتخبی از اعضاء مجلس تشکیل بدهد بنا بر این طرح این قضیه در مجلس بنظر بنده هیچ با مقررات تطبیق نمیکند حق اینست که آقای فرخ شخصاً آن مطالبی را که دارند بعرض رئیس مجلس برسانند اینکار در اختیار شخص رئیس است بطورى که نایب رئیس قائم مقام رئیس نمیشود و این استثنائى است مصرح و باید اقتصار کنیم بمورد نص و این مربوط بشخص رئیس است و ایشان مطالبی که دارند باید بعرض شخص رئیس برسانند و اگر مقام ریاست مصلحت دیدند این کار را خواهند کرد. اما راجع با اینکه این مطلب اصولاً بایستى مطرح شود یا خیر عرض کردم باختیار رئیس است و اگر راجع باتهامات قضائى باشد مصلحت نیست که در این انجمن طرح شود بایستى برود به کمیسیون عرایض و بعد در کمیسیون دادگستری مطرح شود.

فرخ - بنده قانع شدم و بمقام ریاست تقدیم میکنم که به کمیسیون رجوع شود.

نایب رئیس - بسیار خوب پس بکمیسیون رجوع میشود آقای دکتر شفق فرمایشی دارید؟

دکتر شفق - آقای دشتی چون در صحبتشان فرمودند آتهائى که امضا کرده اند بنده هم از امضا کنندگان این درخواست بودم بنده هیچ نظری راجع با این دو شخص معینى که اسمشان در اینجا تقاضى شده است شهد الله ندارم ولی يك نظر اساسى دارم که هر موقع این قبیل پیشنهادات را امضا خواهیم کرد یکی از وظایف مقدس مجلس شورای ملی رسیدگی است بکارهای گذشته و این کارها باید در مجلس چهاردهم عملى بشود و غرض بنده این است اما اینکه ایشان فرمودند این مربوط بشخص رئیس است آقا تذکر يك ماده در مجلس شورای ملی وظیفه هر يك از ماها است ممکن است رئیس مجلس تاده سال دیگر هم این ماده را عمل نکند ما امضا کردیم که

آقایان را دعوت کنیم باینکه موافقت کنند این موضوع تعقیب و موضوع های مشابه آن تعقیب بشود.

جمعی از نمایندگان - دستور دستور
[۴۶- تقدیم آئین نامه قانون مالیات بر درآمد از طرف آقای وزیر دارائی]

وزیر دارائی (آقای فروهر) - از نماینده محترم آقای رفیع البته استدعا دارم آن سؤالی را که فرمودند کتباً مرقوم بفرمایند و به بنده لطف بفرمایند که بنده از ادارات مربوطه توضیح بخواهم تا در جلسه آینده یا جلسه بعد مراتب را بعرض آقایان برسانم (رفیع - نوشتم دادم بمقام ریاست) بموجب ماده ۲۱ قانون مالیات بر درآمد مصوب ۲۹ آبان ۱۳۲۲ بشرح زیر: وزارت دارائی آئین نامه های راجع به - اجرای این قانون را پس از تصویب کمیسیون قوانین دارائی مجلس شورای ملی بموقع اجرا خواهد گذاشت، آئین نامه های مالیات بر درآمد همانطور که در جلسه قبل بعرض مجلس رساندم تهیه شده الان هم تقدیم مقام ریاست میشود از اینکه بنده در مجلس این لایحه را تقدیم میکنم که بکمیسیون برود غرض این است که از آقایان اعضاء محترم کمیسیون قوانین مالیات استدعا میکنم هر چه زودتر کمیسیون را تشکیل بدهند بلکه روز چهارشنبه صبح اگر ممکن باشد این آئین نامه در کمیسیون مطرح شود و البته زودتر هم تصویب بشود چون وصول عوائد ما بتأخیر می افتد و یک قسمت مهمتری را هم که باید عرض کنم این است که باید ما تجربه بکنیم به بینیم این قانون تا چه اندازه عایدات برای ما تهیه میکند و تا چه اندازه عملی هست یا نه این است که زودتر استدعا میکنم آقایان کمیسیون را تشکیل بدهند که این آئین نامه مطرح شود.

نایب رئیس - عده از آقایان اجازه خواسته اند قبل از دستور صحبت بکنند (جمعی از نمایندگان - رأی بگیریید) وارد دستور بشویم (آقای طوسی مخالفت با ورود دستور توضیح بدهند.)

طوسی - بنده تصور نمیکنم در سراسر مجلس شورای ملی کسی باشد که چیزی بخیر و صلاح کشور چیزی بخواهد بگوید

و حرفی زده باشد جز خیر و صلاح کشور. نطق های قبل از دستور هم البته از مسائل مهم و لازم کشور است، بسا ممکن است چیزهایی که لازم است بدولت تذکر داده شود و تأخیرش هم مضر باشد این است که بنده عقیده دارم آقایانی که میخواهند عرضشان را بکنند در مجلس بفرمایند.

نایب رئیس - آقای نقابت.

نقابت - عرض کنم بنده پیشنهاد ورود دستور دادم و در این زمینه یک تذکری هم داشتم و آن این است که مقررات و وظایفی که جزء دستور است اگر ما تعقیب کنیم برای هر کاری یک تکلیف قطعی معین خواهد شد و حال آنکه مذاکرات قبل از دستور یک سلسله اطلاعاتی است که ما را به نتیجه عملی نمیرساند برای اطلاع و استحضار عامه و دولت خوب است ولی بعد از دستور هم میشود مطابق نظامنامه این مطالب را گفت بنده معتقدم اجازه بفرمایند ما دستورمان را تعقیب کنیم در نیم ساعت یا یک ساعت آخر جلسه هم ممکن است آقایان فرمایشاتشان را بفرمایند.

مهندس فریور - بر خلاف نظامنامه است این ترتیب **طوسی -** بنده مطابق نظامنامه حق دارم توضیحی هم بعد عرض کنم.

نایب رئیس - بفرمائید.

طوسی - اینکه آقای نقابت فرمودند بنده هم کاملاً موافقم ولی صبح که آقایان سر موقع توی جلسه تشریف نمی آورند آنوقت آخر جلسه هم که میشود قبل از اینکه رئیس اعلام کند جلسه بعد از آقایان میروند پس کی میشود نتیجه گرفت.

[۵- انتخاب دو نفر نظار بانك و گزارش آقای نراقی عضو هیئت نظارت بانك بمجلس شورای ملی]

نایب رئیس - آقایانی که موافقت با ورود دستور بفرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد: دستور انتخاب دو نفر آقایان نظار بانك است آقای نراقی توضیحی در این خصوص ندارند می فرمایند بعد شروع می شود بانتهای دو نفر **نراقی -** بموجب قانون اسامنامه بانك ملی ایران که در تاریخ ۲۲ مردادماه ۱۳۲۷ از تصویب مجلس شورای ملی

گذشته هر سال در اول اردیبهشت ماه باید دو نفر از نمایندگان از طرف مجلس شورای ملی برای عضویت در هیئت نظارت اندوخته اسکناس انتخاب شوند. چون موعد این انتخاب فرار رسیده اجازه میخواهم خاطر آقایان نمایندگان محترم را روشن سازم که چه وظیفه ای این دو نفر نماینده دارند و چگونه تا کنون انجام وظیفه شده است و موقع را مناسب میدانم که ذکر خیر از رفیق و همکار محترم و عزیز مرحوم مؤید احمدی مینمایم این مرد شریف و نجیب و امین و وظیفه شناس سالها عضویت هیئت نظارت و اخیراً ریاست آن هیئت را عهده دار بود با ضعف مزاج و کسالت و خستگی که آن مرحوم در پایان عمرش ظاهر بود معذک با کمال دقت این وظیفه خطیر و مشکل و با مسئولیت خود را انجام میداد و یادگارهای بسیاری از حسن نظر و بصیرت و امانت و وظیفه شناسی این مرد بزرگوار موجود است.

دو سال اخیر مرحوم مؤید احمدی و این بنده از طرف مجلس برای عضویت هیئت نظارت انتخاب شده بودیم و قریب شش ماه است از فوت مرحوم مؤید احمدی میگذرد چون مجلس در این مدت نبود مبادرت بتجدید انتخاب نشده تا اینک موقع انتخاب سالیانه دو نفر رسیده است. اینک سه ماده از قانون تأسیس بانك ملی را که از تصویب مجلس شورای ملی گذشته است برای اطلاع خاطر آقایان نمایندگان محترم میخوانم:

قسمت (و) از فصل سوم - هیئت نظارت اندوخته اسکناس ماده ۲۹ - برای نظارت در اندوخته اسکناس هیئت مخصوصی مرکب از هفت نفر بشرح ذیل تشکیل میشود:

از طرف مجلس شورای ملی دو نفر از نمایندگان - از طرف هیئت وزراء یک نفر - مدعی العموم دیوان عالی تمیز مدیر کل بانك ملی ایران - خزانه دار کل - بازرس دولت در بانك ملی ایران .

تبصره - مدت مأموریت دو نفر نمایندگان مجلس شورای ملی و نماینده هیئت دولت یکسال بوده و در اولین جلسه مجلس شورای ملی و هیئت وزراء در اردیبهشت هر سال و اگر در آن موقع مجلس دایر نباشد در اولین جلسه ای که

مجلس شورای ملی رسمی میشود انتخاب خواهند شد. ماده ۳۰ - هیئت نظارت اندوخته اسکناس عهده دار وظایف ذیل است: ۱ - بازرسی و دریافت اسکناسهای چاپ شده - ۲ - نگاهداری اسکناسها و تحویل آن بانك در مقابل پشتوانه قانونی تحویل بانك از لحاظ حساب پشتوانه در حکم بچریان گذاشتن آن خواهد بود - ۳ - دریافت اسکناسهایی که از چریان خارج میشود - ۴ - دریافت اسکناسهایی که باید باطل شود و رسیدگی بعملیات مربوطه آنها و معدوم کردن آنها - در موقع معدوم کردن اسکناسها صورتمجلس در دفتر مخصوص تهیه شده و رونوشتی از آن بوزارت مالیه فرستاده میشود. ۵ - نگاهداری حسابهای پشتوانه اسکناس طبق قوانین و مقررات. برای انجام وظایف فوق دفتری از طرف هیئت نظارت اندوخته اسکناس تشکیل میشود. ماده ۳۱ - هیئت نظارت حداقل ماهی یکمرتبه گزارشی از مبلغ اسکناسهای در جریان و مسکوک زرورسیم و پیشیز و شمش های زرورسیم موجود تهیه و بدولت میدهد گزارش های مزبور از طرف دولت برای اطلاع عامه منتشر خواهد شد. لازم است که عرض کنم علاوه بر هفت نفری که ذکر شد در طی ماده ۳ از قانون مصوب ۲۸ آبان ۱۳۲۱ راجع بواگذاری حق انتشار اسکناس به هیئت نظارت ذکر شده که آقای دکتر میلسپور رئیس کل دارائی هم در هیئت نظارت عضویت دارد.

پس هیئت نظارت فیلاً دارای هشت نفر کارمند میباشد هیئت رئیسه آن عبارتند از جناب آقای وجدانی مدعی العموم دیوان عالی کشور رئیس هیئت، آقایان ابتهاج مدیر کل بانك ملی و دکتر میلسپور نایب رئیس و این بنده هم منشی هیئت میباشم. علاوه بر وظایفی که در طی دو ماده ۳۰ و ۳۱ ذکر شده و بعرض رسید در ضمن چند قانون که بعداً به تصویب رسیده و یا بموجب تصویب نامه های هیئت وزیران وظایف دیگری هم برای هیئت نظارت پیدا شده که بعضی از آنها را بعرض میرسانم.

۱ - بموجب قانون مصوب ۲۸ آبانماه ۱۳۲۱ اجازه انتشار اسکناس به هیئت نظارت اندوخته اسکناس واگذار شده است.

۲ - بموجب قانون مصوب ۱۰ مهرماه ۱۳۲۲ اجازه مبادله سیم موجود پشتوانه بطلای موجود در خارج ایران به هیئت نظارت داده شده .

۳ - بموجب قانون مصوب ۲۶ آبان ۱۳۲۲ نظارت در ضرب و انتشار مسکوک جدید نقره علاوه بر وظایف قانونی مذکور در فوق چون بموجب قانون قسمتی از جواهرات سلطنتی ایران به بانک ملی منتقل و بعنوان ودیعه و وثیقه ضمیمه پشتوانه اسکناس گردیده است هیئت نظارت اندوخته اسکناس از چند ماه قبل با حضور چند نفر کارشناس رسمی امین جواهرات نامبرده را تحویل گرفته و با ذکر مشخصات آنها را نمره گزاری و در خزانه مخصوصی در محفظه های بزرگ و محکم در معرض نمایش گذاشته است تا سال گذشته هیئت نظارت اندوخته اسکناس تقریباً هفته یکمرتبه تشکیل مییافت ولی فعلاً کمتر از هفته چهار جلسه تشکیل نمیشود و برای انجام مبادله نقره های پشتوانه به طلا و یا برای تبدیل شمش های خرد و ناجور و مختلف العیار طلا به شمش های طلای سنگین وزن و تقریباً خالص ساخت خارج و نابود کردن اسکناسهای پاره و مندرس که جمع آوری شده مدت هر جلسه به شش یا هشت ساعت متوالی میرسد پس از ذکر وظایف رسمی و قانون هیئت نظارت اجازه میخواهم اطلاعاتی راجع بمیزان اسکناس منتشر شده و کیفیت نشر اسکناس بعرض مجلس شورای ملی برسانم .

چون این جا چندین مرتبه آقایان راجع بیول صحبتهائی در مجلس شورای ملی کردند و يك ارقام و اعدادی را ذکر کردند که موافق با حقیقت نبود و امروز مسئله پول تصدیق می فرمائید از حساس ترین مسائل کشور است و اگر سوء تفاهمی بشود اسباب نگرانی و تشویش افکار عمومی خواهد شد این است که بتدریج استخراج کردم از دفاتر اعداد و ارقام رسمی را و این جا بعرض آقایان محترم میرسانم و برای اختصار مبدء و مبنای محاسبه و اطلاعاتی که میخواهم تقدیم کنم شهر یور ماه ۱۳۲۰ را که مصادف با ورود قوای متفقین بایران و تغییر اوضاع است قرار میدهم . وضع پول

و پشتوانه آن در ۳۱ شهریور ماه ۱۳۲۰ :

- ۱ - اسکناس منتشره معادل یکهزار و هشتصد میلیون ریال یا یکصد و هشتاد میلیون تومان .
- ۲ - موجودی نقره پشتوانه در آن تاریخ ۳۵۹۳۶۶۶۶۷ ریال (سیصد و پنجاه و نه میلیون و سیصد و شصت و شش هزار و شصت و شصت و هفت ریال) که معادل $۱/۶۰۸/۴۰۸/۶۵۰$ گرم استاندارد و یا برابر یکهزار و ششصد و هشت تن و کسری بوده است .
- ۳ - موجودی طلای پشتوانه در آن تاریخ ۳۱۰۹۹۰۴۸۷ ریال (سیصد و ده میلیون و نهصد و نود هزار و چهار صد و هشتاد و هفت ریال) معادل $۲۲/۷۷۱/۹۱۱$ گرم طلای خالص برابر بیست و دو تن و هفتصد و هفتاد و یک کیلوگرم و یا هفتاد و پنج خروار و نود من طلای خالص در آن تاریخ نسبت طلا با اسکناس $۱۷/۲۸$ درصد و نسبت نقره با اسکناس منتشره $۱۹/۹۶$ درصد و جمعاً دو نوع پشتوانه فلزی برابر $۳۷/۲۴$ درصد از اسکناس های منتشر شده بود و کسر آن تا میزان شصت درصد از محل جواهرات سلطنتی محسوب میشد . بموجب قانون در آن تاریخ بانک ملی اجازه نشر دو میلیارد ریال اسکناس داشت ، ضمناً این نکته را یاد آوری میکنم که در آن موقع يك ریال یعنی یکی از آن قرانهای سابق برابر چهار گرم و چهارده صدم گرم نقره خالص و هر يك صد ریال معادل $۷/۳۲۲۳۸۲$ گرم طلای خالص قانوناً حساب میشده است از شهریور ماه ۱۳۲۰ تا آبان ۱۳۲۱ در طی سه قانون در سه نوبت اجازه انتشار اسکناس جدید اضافی از طرف مجلس شورای ملی بپایانک ملی داده شد که باعتبار جواهرات سلطنتی و مقداری طلا که در خارج ایران تهیه شده بود عملی گردید . ذیلاً این سه فقره اجازه نشر اسکناس بعرض میرسد : اول در ۱۱ فروردین ماه ۱۳۲۱ اجازه انتشار هفتصد میلیون ریال - دویم - در ۲۱ شهریور ماه ۱۳۲۱ اجازه انتشار سیصد میلیون ریال - سوم - در ۲۸ مهرماه ۱۳۲۱ اجازه انتشار پانصد میلیون ریال اسکناس اضافی روی این حساب و قاعده در آبانماه ۱۳۲۱ جمعاً میزان

اسکناس منتشره به سه میلیارد و پانصد میلیون ریال یا سیصد و پنجاه میلیون تومان رسیده بوده است در ۲۸ آبان ۱۳۲۱ یعنی همان جلسه که تانصف شب ادامه یافت بموجب قانونی که از مجلس گذشت و ذیلاً بعرض میرسانم اجازه انتشار اسکناس با شرایط خاصی به هیئت نظارت اندوخته اسکناس واگذار گردید ، و در طی آن قانون اجازه داده شد که پشتوانه فلزی موجود اسکناس های منتشر شده را بر اساس نرخ رسمی بازار بین المللی حساب کنند و این نرخ عبارتست از : بهای يك گرم طلای خالص مساوی است با $۳۶/۴۸۱$ ریال و بهای يك گرم نقره استاندارد (بعیار ۹۲۵) $۰/۴۰۸۲$ ریال (تقریباً گرمی چهل دینار) و دیگر مجلس درخواست در این کار وقت خود را تلف نکند و اجازه انتشار اسکناس را به هیئت نظارت اندوخته اسکناس واگذار کرد با يك شرایطی و شرایطش این است که اگر هیئت نظارت اسکناس خواست اسکناس منتشر کند یا باید طلا موجود داشته باشد یا ارز قابل تبدیل بطلا داشته باشد تا منتشر کند اینک عین قانون مصوب ۲۸ آبان ۱۳۲۱ را برای اطلاع آقایان محترم میخوانم :

ماده اول - از تاریخ تصویب این قانون اجازه انتشار اسکناس به هیئت نظارت اندوخته اسکناس واگذار میشود

ماده دوم - رئیس کل دارائی دکتور میلسپو نیز پس از ورود عضویت هیئت نظارت اندوخته اسکناس را خواهد داشت

ماده سوم - شرایط انتشار اسکناس که بموجب این قانون اجازه آن به هیئت نظارت اندوخته اسکناس داده میشود به پیشنهاد هیئت نظارت و تصویب نامه هیئت وزیران تعیین خواهد شد .

ماده چهارم - اسکناسهایی که بموجب این قانون منتشر میشود باید دارای پشتوانه بشرح ذیل باشد :

الف - شصت درصد زر بهای رسمی این تاریخ در بازار بین المللی و یا لیره و دلاری که قابل تبدیل بزر باشد .

ب - چهل درصد لیره و دلاری که تنزل آنها نسبت بزر بهای امروز تضمین شده باشد .

ماده پنجم - پشتوانه سه هزار و پانصد میلیون ریال

اسکناسی که تا این تاریخ اجازه انتشار آن داده شده است بر اساس شصت درصد زروسیم که بشرح بازار بین المللی تقویم شده باشد و جواهراتی که بموجب قانون ۲۵ آبانماه ۱۳۱۶ به بانک ملی ایران واگذار شده است خواهد بود - از ۲۸ آبانماه ۱۳۲۱ بعد انتشار اسکناس زیر نظر هیئت نظارت اندوخته اسکناس با رعایت کامل شرایط مندرجه در این قانون انجام میگردد یعنی بما ارز دادند در مقابل ریال از ما گرفتند ارزها هم مرتب در مواقع خود تبدیل بطلا شده است . اینک وضع اسکناس در نیمه فروردین ماه ۱۳۲۳ و پشتوانه آن بعرض میرسد :

اولاً - اسکناس منتشر شده بالغ بر $۶/۹۴۰/۷۵۰/۶۰۰$ ریال میباشد (شش میلیارد و نهصد و چهل میلیون و هفتصد و پنجاه هزار و ششصد ریال) .

ثانیاً - مقدار طلای پشتوانه $۹۲/۸۱۸/۹۲۵/۰۱۸$ گرم طلای خالص (معادل نود و دو تن و هشتصد و هیجده کیلوگرم یا سیصد و نه خروار و سی و نه من) بهای قانونی

$۳/۳۸۶/۱۶۷/۰۰۰$ ریال (سه میلیارد و سیصد و هشتاد و شش میلیون و یکصد و شصت و هفت هزار ریال) مقدار نقره پشتوانه برابر است با $۶/۰۹۱/۶۲۸/۷۲۱$ گرم نقره استاندارد (یکهزار و نود و یک تن و ششصد و بیست و هشت کیلوگرم) برابر با سه هزار و ششصد و سی و هشت خروار به بهای قانونی $۴۴۵/۶۵۱/۴۹۷$ ریال (چهارصد و چهل و پنج میلیون و ششصد و پنجاه و یک هزار و چهارصد و نود و هفت ریال)

ثالثاً - مقدار اسعار پشتوانه که قابل تبدیل بطلا می باشد عبارت است از $۳/۶۸۰/۵۶۷/۱۲/۶$ لیره انگلیسی (سه

میلیون و ششصد و هشتاد هزار و پانصد و شصت و هفت لیره و دوازده شلینگ و شش پنس) به نرخ $۱۲۸/۳۲$ ریال يك لیره معادل با $۴۳۷/۳۰/۴۷۲/۲۹۰$ ریال . (چهارصد و هفتاد و دو میلیون و دو صد و نود هزار و چهار صد و سی و هفت ریال) و $۲۷/۷۱۴/۷۲۸/۸۵$ دلار امریکائی (بیست و هفت میلیون و هفتصد و چهارده هزار و هفتصد و بیست و هشت دلار

بهای $۸۹۲/۴۴۰/۰۰۵/۱۰$ (هشتصد و نود و دو میلیون

و چهارصد و چهل هزار و پنجاه ریال) اینها پشتوانه اسکناست است که هیئت نظارت انتشار داده است. اسکناست ماصد در صد پشتوانه دارد. فلزی یا ارزی که آن هم قابل تبدیل بطلا است (ایرج اسکندری قطع نظر از جوهرات؟) بلی علاوه بر آن و ابدأ در اسکناستی که مامنتش کردیم جوهرات منظور نیست پس بنا بر آنچه بعرض رسید مقدار اسکناستی که هیئت نظارت اندوخته اسکناست از ۲۸ آبان ۱۳۲۱ تا نیمه فروردین ماه ۱۳۲۳ منتشر کرده بالغ بر ۶۰۰/۷۵۰/۴۴۰ ریال است و این اسکناست دارای صد درصد پشتوانه طلا و اسعار قابل تبدیل بطلا میباشد.

ضمناً بعرض میرساند که مبلغ ۹۳۱/۷۴۵/۰۸۴/۶۵ ریال که از تفاوت ارزیابی طلا و نقره موجود بدست آمده بود بنام اندوخته حفظ شده تا در صورتیکه تنزلی در بهای طلا و نقره پشتوانه حاصل شود صرف جبران آن گردد. جوهرات سلطنتی که ببانک ملی منتقل شده چندین میلیارد ریال ارزش دارد ولی مختصری از بهای آن برای تامین پشتوانه و وثیقه قرض دولت ببانک منظور گردیده است.

این قسمت را هم توضیح بدهم و تصریح کنم ما حالا هر گرم نقره را چهل دینار (دو عباسی) ارزش برایش قائل هستیم و هر گرم طلای خالص را ۳۶ ریال یعنی مثقالی ۱۶ تومان و الاذن در بازار مثقالی ۳۵ تومان خرید فروش می شود. ما هر لیره طلای انگلیس را ۳۶ تومان ارزش برایش قائل هستیم در صورتیکه در بازار شاید بیش از شصت تومان قیمت داشته باشد. ملاحظه می فرمائید؟ (صحیح است)

در خانمه عریضه بانکه نکته را میخوانم بعرض آقایان برسام و آن این است که گاهی از همکاران محترم شنیده ام که بعضی فرمایشاتی می کنند که مشکلی باطلاعات کافی نیست و باعث تشویش افغان عامه میشود و آن این است که متکثر تا بحال گفته شد است که در جنگ گذشته متفقین برالی ما خنوار خنوار پول طلا و نقره می آوردند و این دفعه از اسکناست ما استفاده می کنند و تورم ایجاد کرده اند این یک کمی

بی لطفی است علاوه بر اینکه حقیقت ندارد اسباب رنجش دوستان ما هم میشود آقایان بخاطر دارند که در جنگ گذشته روسهای تزاری که اغلب نقاط مملکت ما را اشغال کرده بودند پولی که در دستشان بود منات کاغذ بود و از یکی شش قران شروع بفروش کردند بعد رسید هر هزار تایش بیک شاهی و خروارها این جا خرج کردند و بعد از جنگ در تون حمامها سوخته شد و اینها همه بضر ایران بوده است اما ایندفعه روسها علاوه بر اینکه پول خودشان را بما تحمیل نکردند دلار آمریکائی بما می فروشند که امروز قوی ترین و جدی ترین پولهای دنیا است و تا بحال ۲۰ میلیون دلار بما پول داده اند که همماش رسیدن پیش بنده است و نه تن هم طلا داده اند (سی خروار) و از خزانه ما ریال گرفته اند انگلیسها علاوه بر سه میلیون و هشتصد هزار لیره که فعلا موجود داریم مقادیر زیادتری هم داده اند که بمصارف ضروری رسانده ایم همینطور دولت انگلیس پنجاه تن هم طلا داده اند پس اگر طلا در دست مردم نیست یا در بازار نمی ریزند تصور نشود که طلا وارد نمیشود خیر هست منتهی ذخیره مملکت است (صحیح است) اگر بواسطه انتشار اسکناست یک صدمه هم بمردم وارد میشود و خساراتی را تحمل می کنند در عوض بعد از جنگ یک اندوخته خیلی خوبی کشور خواهد داشت که صرف احتیاجات ضروری بعد از جنگش میشود.

نایب رئیس - آقای هاشمی.
هاشمی - بنده نخست از قدر شناسی که نماینده محترم آقای نراقی نسبت بمرحوم مؤید احمدی و زحمات آن مرحوم کردند تشکر میکنم و باید قدر زحمات اشخاص حیا و میتاً محفوظ باشد در درجه دوم بنده هم از زحمات خود آقای نراقی و مراقبتی که در سال گذشته نسبت بامری که از طرف مجلس شورای ملی بگردن ایشان واگذار و محول شده بود کرده اند تشکر بکنم و این کار تا جائی که بنده اطلاع دارم یک کار بسیار پر زحمتی است روزی سه ساعت چهار ساعت پنج ساعت صرف وقت دارد رحمت دازد خصوصاً

که زحمت منشی گری این هیئت نظارت هم بمهده آقای نراقی بوده و با یک علاقه تام و تمامی این خدمت منلی را انجام داده اند و بنده خودم را موظف میدانم که اظهار تشکر بکنم از مراقبت معظم له چه در بودن مجلس چه در غیاب مجلس و هنگام تعطیل مجلس در درجه سوم عرض میکنم برای این سمت بنده یک اهمیت بسیار بسیار بسزائی را قائل هستم البته همه آقایان نمایندگان موصوف بصفت امانت و درستی وصحت عمل هستند و دلیلش هم همین مقامی است که اشغال کرده اند اما گذشته از این خود این سمت امانت بیت المال مسلمین است و سمت بزرگی است و کسی را باید انتخاب کنیم که خودش شایق باشد و راغب و داوطلب باشد که هفته چندین ساعت بلکه چندین روز وقت خودش را صرف کند هر چه دقت در این قسمت بیشتر بعمل بیآوریم گمان میکنم سزاوار باشد. (صحیح است)

نایب رئیس - پنجفر از آقایان بقرعه معین میشوند برای نظارت در استخراج آراء مربوط بنظار بانک (اقتراع بعمل آمده آقایان: محمد کرگانی - ناصر قلی اردلان احمد شریعت زاده - حسن نبوی و پروین گنابادی انتخاب شدند).

نایب رئیس - آقایان باتفاق آقای مسعودی که از طرف هیئت رئیسه تعیین میشوند نظارت در استخراج آراء خواهند کرد حال شروع میکنیم بانتخاب دو نفر بنظار بانک. (اخذ آراء بعمل آمد)

هاشمی - مرسوم این بوده است که آراء را آقایان بنظار در خارج استخراج می کردند و نتیجه را در همان جلسه بعرض مجلس میرسانند.

اقبال - باشد برای جلسه بعد. استخراج می کنند و نتیجه را بعد بعرض مجلس میرسانید (صحیح است).

ارسلان - برای جلسه آتیه بماند حالا ولز در دستور بشویم.

نایب رئیس - در خارج استخراج میشود و نتیجه بعد بعرض مجلس شورای ملی میرسد.

۶۱ - طرح گزارش شعبه پنجم راجع بانتخابات سبزوار و تصویب نمایندگی آقایان طباطبائی و پروین گنابادی | **نایب رئیس** - انتخابات سبزوار و اعتبارنامه آقای طباطبائی مطرح است گزارش کمیسیون در جلسه قبل قرائت شد و طبع و توزیع هم شد چون بعضی از آقایان مخالفت کردند ما اندر برای این جلسه آقای نقابت در درجه اول هستند بفرمائید.

نقابت - عرض کنم که معمولاً مخالفت با اعتبارنامه یک نماینده جهات عدیده دارد یک جهت از لحاظ صلاحیت شخصی آن نماینده است یکی هم از لحاظ کیفیت عمل انتخابی و تطبیق آن عمل با مقررات قانون از نظر اول بنده هیچ اشکالی ندارم یعنی اعتراضی بصلاحیت نمایندگان سبزوار اعم از آنهایی که دارای اعتبارنامه از طرف انجمن هستند یا اینکه در نتیجه ابطال سه صندوق ممکن است انتخاب بشوند اشکالی ندارم زیرا یکی از آنها آقای طباطبائی هستند و ایشان در چند دوره که نماینده مجلس بوده اند با کمال مراقبت و وظایف نمایندگی خودشان را انجام داده اند (صحیح است) حتی در دوره گذشته هم اگر خاطر آقایان باشد در تمام ادوار آقای طباطبائی بادولت وقت مخالف بودند و در تمام موضوعات قبلاً اجازه تحصیل میکردند و مدتها بعنوان مخالف صحبت میکردند حتی یکی از آقایان نمایندگان (آقای انوار که خدا سلامتش بدارد) این جا اظهار و اعتراض میکرد و میگفت آقای طباطبائی مثل اینکه اجازه را شب از آقای رئیس تحصیل میکنند زیرا همیشه نطق اول مال آقای طباطبائی بود در آخرین مرحله هم در دوره سیزدهم آقای طباطبائی ورقه استیضاح دادند بدولت آقای سهیلی و استیضاح هم کردند باین جهت بنده نمیتوانم عرض کنم که آقای طباطبائی مورد لطف این چنین دولتی بوده است و دولت قنوی خودش را برای انتخاب ایشان بکار برده ولی بانکه اقبال و ابهام باقی میماند که البته باید خود آقای طباطبائی توضیح بدهند. امسال الجمع با آقای پروین گنابادی چون قبلاً هم عرض کرده ام موافق خدمت در خراسان زیاد دارم ایشان را از موقعی که شاگرد

مرحوم ادیب نیشابوری بودند و در مدرسه فاضل خان تحصیل میکردند میشناسم ایشان از معلمی کلاس اول ابتدائی شروع کردند تا دبیری مدارس دیگر خاتمه دادند و خیلی بسکوت و سلامت نفس و سلامت اخلاق معروفند و دارای تألیفاتی هم هستند منجمله راهنمای مطالعه و شیوه نگارش و تربیت اراده اینها همه از تألیفات ایشان است و مرد فاضل و خیلی شایسته هستند پس بنده از نظر اشخاص بهیچوجه بحسب ندارم و اشکال بنده اشکال قانونی است زیرا معتقدم مسائلی که در مجلس شورای ملی یعنی مرکز قانونگذاری کشور مطرح میشود بایستی که مطابقت بکند با اصول قضائی یعنی مقدمات باید با نتیجه وفق بدهد اگر ما بگوئیم که زید بر علیه عمر و اقامه دعوائی کرد و با استدلال یک سندی از او مطالبه وجهی کرد و عمر و اعتراف بدین نکرد این که دلیل بر بی حقی زید نخواهد بود و نتیجه اش محکومیت عمر و است در مقابل زید یعنی باید نتیجه تابع مقدمتین باشد این گزارش شعبه ۵ که صادر شده است متضمن دو مطلب است که از لحاظ قانونی قابل اعتراض است یکی اینکه شعبه تصدیق میکند که جماعتی از اهالی سبزوار محروم شده اند از دادن رأی و آرائی که گرفته شده است آراء معموله و آراء ساختگی و آرائی است که بدست مأمورین و قوای تأمینیه تهیه شده است پس یک قسمتی از اهالی سبزوار از این حقوق قانونی و سیاسی و اجتماعی خود محروم شده اند بنابراین از نظر قضائی و عدل و انصاف نمیشود معتقد بود آن جمعیتی که محروم شده اند چرا باید رأی ندهند؟ باین لحاظ این اعتراض وارد است بر نظر شعبه پنجم. نکته دیگر این است که شعبه در گزارش مشروح و مبسوطی که صادر کرده اند ذکر میکنند که موارد شکایت چند چیز است من جمله این است که وجدی نایب رئیس انجمن را روز نهم مهر ماه که میرفته بانجمن ایفاء وظیفه بکنند مأمورین شهربانی او را جلب کرده اند و توقیف کرده اند و بانجمن راه نداده اند. منجمله این است که انجمن نظاری را که از طرف فرماندار بدو انتخاب شده است ابطال

کرده اند و یک عده جدیدی را انتخاب کرده اند و حال آنکه انتخاب مجدد تشریفاتی دارد و باید که آن انجمن استنکاف بکند از ادای وظایف خودش و عده عضو علی البدل هم کفایت برای انتخابات بعدی بکنند و بعد هم بر حسب گزارش فرماندار و تصویب وزارت کشور یک انجمن جدیدی انتخاب شود اینجا علاوه بر آنکه گزارش فرماندار و اعلام استنکاف هم محققاً بعمل نیامده است وزارت کشور هم صریحاً مخالفت کرده با این جریان و گفته نباید انتخاب جدید بشود نکته دیگر این است که چند نفر از اعضای انجمن را زندانی کرده اند و مدتی در حبس و توقیف نگاهداشته اند و بعد از آنکه اعتبار نامه صادر شده است آنها را رها کرده اند بعد از طی این مراتب و این تذکرات بعنوان شکایت و اعتراض اشخاص شعبه میگوید که چون ما فرض میگردیم و تصور میگردیم که این شکایات و اعتراضات هم مبنی بر اعمال غرض باشد آمدیم بر طبق محتویات پرونده رسیدگی کردیم و تحقیق کردیم و بر آوردیم که دلایل مثبت این اظهارات چیست آن دلایل را حالا برای تان تعداد میکنم آنوقت یک صفحه بعنوان دلائل مثبت این شکایات اظهار کرده اند به تلگرافات بنامه ها بشکایات، بجزایان اشاره کرده اند با این کیفیت شعبه بالنتیجه بنا بر این مقدمات قبول می کند که انتخابات سبزوار مبتنی بوده است بر تهدید و تطمیع که مطابق ماده ۴۴ قانون انتخابات تطمیع و تهدید موجب ابطال انتخابات میشود و باز شعبه تصدیق می کند که انجمن نظار آن جا منحل شده است بدون جهت قانونی و باز تصدیق میکند که عده از مردم از دادن رأی محروم شده اند و باز تصدیق میکند که جریانات مطابق با قانون نیست آنوقت این عمل را که در مجموع یک حوزه انتخابیه واقع شده است تجزیه میکند و میگوید سه صندوق از این جریان باطل و چند تا صندوقش صحیح و این استنتاج از این مقدمات استنتاج منطقی نیست و نتیجه تابع مقدمتین نیست اگر خراب است همه خراب است اگر صحیح است همه صحیح است بنابراین این کیفیت استدلال مقتضی نبوده است که بشود بنده در

سهم خودم چون عضو آن شعبه نیستم چون در سبزواری وارد قضیه نبوده ام اطلاعات خارجی هم نداشتم عقیده و نظریه بنده متکی بود بنظر شعبه و مندرجات گزارش شعبه و مندرجات پرونده و اینطور فکر می کنم که شعبه در نتیجه تحقیق دلائل بطلان را صحیح یافته و گفته است که این انتخابات بر طبق اصول نیست حالا که بر طبق اصول نیست بایستی هر دو نماینده محترم یا آقایانیکه بانظر شعبه موافقت گزارش بدهند که منطبق شعبه از این طور استنتاج چه بوده است یا اینکه دلائلی را که شعبه می پذیرد بجهاتی از جهات قانونی باطل است وقتی که این استدلال را کرد یا باید معتقد شویم که نظر شعبه غلط و انتخابات صحیح است و اگر منطبق آقایان آنقدر قوت نداشت که قدرت دلائل شعبه را ازین ببرد ناچار بایستی قائل شد به بطلان انتخابات سبزواری و همین جهت بر عایت ماده ۹۹ آئین نامه داخلی که می نویسد در مسائل و موادی که مشتمل بر فقرات مختلفه است اگر تجزیه آن ولو از طرف یک نفر خواسته شود باید آن ماده یا مسئله تقسیم شده و جزء بجزء ری گرفته شود بنده بر عایت این ماده در سهم خودم برای اینکه برائت وجدانی داشته باشم که ری میدهم تقاضای تجزیه میکنم شاید آقایان هم موافقت بفرمایند که این مقدمه از ذی المقدمه تجزیه شود و اساساً رأی بگیری چون انتخابات باین کیفیت ولی البته پس از استماع توضیحات آقای طباطبائی برای اینکه ممکن است که این دلائل خدشه و نقص داشته باشد که م راقانع کند رأی بگیری که آیا انتخابات باین کیفیت صحیح است یا ناصحیح اگر صحیح بود تکلیف بعدی مادر مورد اعتبار نامه دو نفر روشن میشود و اگر هم ناصحیح بود دیگر محتاج نیستیم باعتبار نامه آقایان رأی بگیریم لابد تجدید خواهد شد این بود خلاصه عرایض بنده.

فاطمی مخبر شعبه پنجم - نظریه اکثریت شعبه همان خبری بود که گزارش دادم و طبع و توزیع شده عقیده خودم هم برای خودم محفوظ است و در موقع خودش هم توضیح عرض خواهم کرد.

نایب رئیس - آقای طباطبائی

طباطبائی - بنده قبلاً از اظهار لطفی که آقای نقیاب نسبت به بنده ابراز فرمودند تشکر میکنم و یک نکته را باید عرض کنم و آن این است که من اگر در ضمن مختصر توضیحاتی که عرض میکنم مطلبی را ناچار باشم تکذیب کنم نظرم این نیست که انتقاد یا اعتراضی بشعبه و اعضای محترم شعبه پنجم بکنم این نیست بلکه نهایت وثوق و اعتماد را بانصاف و عدالت و شرافت و وجدان همه آقایان دارم شعبه هم یقین دارم نظرش نظر تحقیق و دقت و رسیدگی بوده است. مثالی است معروف که یک کسی یک کتابی نوشت زحمت کشید و تمام کرد بعد که کتات تمام شد آنرا برد داد بیک نفر عالم تراز خودش و خواهش کرد که این کتاب را بخوان و هر کجایش اشتباه یا نقص علمی یا غلطی داشت یک علامت بگذار دیک نقطه بگذار د بنده وقتت را تضییع نمی کنم کتاب را گرفت و برد و خواند و یک نقطه اولش گذاشت و یک علامت آخرش یک نقطه هم آخرش گذاشت حالا از لحاظ حقیقت و انصاف بنده باید یک علامت اول را برت شعبه بگذارم یک نقطه هم آخرش یعنی سر تا پایش اشتباه است و سوء تفاهم اول کلی مطلب را توجه بفرمائید پیش از اینکه من جواب عرض کنم آقای نقیاب انصاف دادند اعتراف کردند و جواب دادند و آن اینست که من در تمام دوره سیزدهم و دوازدهم که ممکن بود و کیلی عرض وجود کند ممکن بود با بنده در مجلس صحبت کند با تمام دولتها مخالف بودم چون عقیده من این بود که حکومت هائی که آمدند و رفتند هیچکدام قادر نیستند که مملکت را نجات بدهند و حالا ناچه اندازه در این موضوع و این عقیده حق با من بوده جریان وضعیت را آنچه آقایان ملاحظه میفرمایند نشان میدهد انتخابات دوره چهاردهم با دست آقای سهیلی با کابینه آقای سهیلی واقع شد سهیلی مورد استیضاح من در مجلس قرار گرفت در آخر مجلس یعنی بیش از سه چهار ماه با آخر دوره نداشتم که من سهیلی را این جا استیضاح کردم قانون تجدید و محدودیت مطبوعات را آوردند این جا تنها من مخالفت کردم **صفوی** - بنده هم بودم.

طباطبائی - ولی این جا من صحبت نکردم و سر زده که خودت به از مجلس رفت بیرون من آقایان می دانید کسی نفوه نکردم و این جهت ما قریباً را بمن نگفته است هیچکس نگفته است و اگر هم بگویند صرف گفتن را قبول دارم که من پول داشته باشم و یکسوی پول بدهم پول که من ندارم ملک و وصیت هم که ندارم دولت هم که سابقه من با او و با خود سهیلی و جبکومت سهیلی و آن کسی که متصدی وزارت کشور بود سوابق من روشن است مثال پنج ششمه پیش است همه میدانند يك چیز دیگرى باقى می ماند يك فرض يك توهم هم هست و آن این است که دولت مرکزی خوب با این اوضاع و جریانات و قضایائی که همه مردم شاهد من هستند احق نبود که قوايش را باز صرف من بکنند که من انتخاب شوم و باز بیایم بمجلس و باز شروع بکنم از سر يك توهم دیگرى مانند و آن این است که آقای منصور والی خراسان مرا تحمیل کرده باشد بخراسان سبزووار و یا سایر جاهای دیگر این را هم همه آقایان میدانند خوب هم میدانند که تا یکماه که باخر بوده سبزووار هم جافه من دو مرتبه این جا راجع بخراسان نوشته آقای منصور حرف بزد و در مورد قتل مرحوم دولت دو مرتبه اینجا شدت هر چه تمامتر از منصور و عملی که آن جا اتفاق افتاده بود انتقاد کردم (صحیح است) با این سابقه و بنا بر این کیفیت کدام بی انصافی است که چهلوی خودت بنشینند و بگویند که آقای منصور المملک والی خراسان بینا بدو طباطبائی را تحمیل کند برای عمایند کسی سبزووار و از آنجا درش دیدار در (صحیح است) يك چیز دیگر باقى می ماند و آن اینست که يك نفرى که ۲۲ سال پیش در مرکز روزنامه داشته روزنامه احساس که هر ورقش بدر می آمد تقریباً در اقطار مملکت و در تمام روزهای مملکت خوانده می شد مدتی هم در مجلس بوده است در وقتی هم که فرست پیدا کرده صدای او بجهت مملکت رسیده است و پول من هستم اهل يك جایی اهل يك شهری می خواهم و محترم من طلبه روشن فکر يك نقطه که سبزووار باشد جهت بکرده بشود چندی پول بدون زور بدون نفوذ بدون هیچ وجه از انتخابات بگریزد باشد استعجاب هم ندارد البته مردم اگر نوی سرشان نزنند اگر فرصت پیدا نکنند میکنند آنها مردم

امروز غیر از مردم سی سال پیش هستند و افتند چه حقوقی خودشان کسک کرده باشند همت کرده باشند و رأی داده باشند باو . آقای نبوی اینها جلوی روی من نشسته است با من کی کمک کردند ؟ دکتر نبوی برادرهای ایشان خامیل ایشان با من کمک کردند کی بمن رأی داد ؟ آقای متولی عرض کنم داماد شیخ الاسلام پسر آقای متولی دارای خانواده عاقله ملک اصلاح نفوذ احترام شخصیت بهر کس بخواهند پنج پیش هزار تارای بدون زحمت میدهند این هم کلی مسئله اما آیدیم سرمواردی که در گزارش شعبه ذکر شده بنظر من يك کمی دقت بفرمائید جوابها اجوبه این اعتراضات در خود اعتراضات غالباً هست و حالا من چندتايش را من باب مثال عرض میکنم بقیه را خودتان دقت بفرمائید و حدس بزنید مثلاً فرض بفرمائید آقای نقابت فرمودند اشکال و ایرادی که اساسی بنظر می آید یکی این است که يك انجمنی تشکیل شده است بعد انجمن دیگرى دست بکار زده است عرض کنم انجمن وقتى تشکیل شد در تابستان بود موقعی بود که اغلیحضرت همانا بونی بخراسان تشریف میبردند و من در سبزووار بودم آن انجمن تشکیل شد آن روز معهود بود که بروند مسیبت و شروع کنند بکار فقط رئیس انجمن و کسی که اینجاست اسمی از او برده شده است بعنوان نایب رئیس بودند و البته بقیه اعضا انجمن اصلی و علی البدل استعفا کردند و استعفاستند ایشان هم موجود است قومی وزارت داخله است و هر کس از آقایان قدم رفیع بفرمائید و بروند وزارت کشور ملاحظه خواهند فرمود بفرمائید آنها استعفا کردند ؟ علتش این بوده است که شخص رئیس انجمن آقای ضیاء الحق حکیمی آنکه شخص شریفی است و آدم محترمی است شخصاً داوطلب و کالت بودند دیگران هم خوب بگفتند هائی داشتند آقای نبوی آن زمان هنوز از شهر بوزارت انتخاب نشده بودند کاندیدا بودند در سبزووار آقای دکتر غنی گفتند بفرمائید بفرمائید یکی دو نفر دیگر بودند حالا چه شده وجه عملی پیش آمد که هر روز بگریز از اعضای انجمن بنده البته بهشت کردن ملاقاتش و وارد مسائل شخصی و خصوصی شده قضایای است و من

دوره چهارم قانون گذاری

مذاکرات مجلس

وارد نمیشوم توجه بفرمائید وقتی که يك نفرى در يك شهری خودش کلند باشد رئیس انجمن هم باعد و رانه بیفقد ده بده قریه بقریه و بخواهد از موقعیت که بدست آورده استفاده کند البته دیگران ناراضی خواهند شد و اعضا اصلی و علی البدل همه استعفا بکنند وقتی که اینطور شد مطابق نظامنامه چکار باید بکنند ؟ باید دوباره دعوت بکنند انجمن را و باید دوباره دست بکار بشوند دوباره يك عده را با موافقت حکومت محلی دعوت کردند اما این عده را از زنجان بد از همدان که دعوت نکردند آن اشخاصی که قبلاً دعوت شده بودند باین سمت انتخاب نکردند چرا ؟ چون خودش وارد بود مدعی بود داوطلب بود برای و کالت اینجا راپورت را حالا که نخواندم ولی دفعه اول که خواندم دیدم نوشته است آن اعضای انجمن را که دعوت کردند بی سواد بودند یکی از اعضای انجمن دکتر نبوی است کسان ایشان را من اگر دوسیه اینجا بود برای شما میخواندم کمان میکنم که چند دکتر اسم میبردم که عضو انجمن بودند از وجوه اهالی شهر تنها عیبی که پیدا کرده است این دفعه مثلاً بنده را چون داوطلب بودم چون مسئول تکل و انتقال شده بودم به سمت ریاست انتخاب نکردند وقتی که اینطور شد در هر جا البته ناراضی پیدا میشود .

یکی از نمایندگان گفت: کئی بود آقای ؟

طباطبائی - این ناراضی آقای ضیاء الحق بود اللہ تعالی نکرای کرد که مرا انگذالتند رئیس انجمن بشوم عرض کنم که بهر صورت انجمن دوم را تشکیل دادند و شروع بکار کردند این جریائی که عرض کردم مال تابستان گذشته بوده اما خرد انتخابات بفرمائید که در زمستان در دعوی مطبوعه بان افتاده و شروع شده يك مطلب دیدم در گزارش در خارج هم بگفتمی مثل اینکه ذهن انسان را الفت میکند و آن این است که يك عده سبزووار و سبزووار توفیق کرده اند این عده گویا بیشتر از پیشند و چهار نفر بدو هم یکی از نمایندگان کان - عده کالی نیست برای مذاکره آقای نبوی - برای همدان که عده کافر است) این عده را اولاً بمنزله انتخابات توفیق

کردند نه قبل از انتخابات و نه در حین انتخابات چرا تو قیف کردی در این ایام که ما این عده از روی ساد ملوحتی و بدون کینه تابت (انشاء الله وجه قرضی هم نداشته باشند) وای شایده يك مطلب و يك حرفهائی زده در محلی که از طرف مقامات خارجی از مشهد به آقای منصور مراجعه شد و من در سبزووار تلگرافی از آقای منصور دیدم تلگراف کشف که بفرمائید در آنجا دستور دادند که در فلان جا فلان ساعت فلان مأمور عالیرتبه خارجی آمد و شکوه کرد از اینکه در محلی شما يك حرفهائی است و يك جریائی است که برخلاف مصالح مملکت است در شهرهای دیگر هم شده من جمله اینجا هم يك همچو سوء تفاهمی پیش آمده و ایشان دستور دادند که از این اشخاصی که محترم هستند جلو گیری کنید اینها را بفرستید به مشهد تا مطابق قانون تعقیب شوند این عمل بعد از انتخابات است خود من که رفتم به مشهد در روزی در مشهد بودم از آقای منصور تقاضا کردم مخصوصاً ایشان را و ادا کردم که رفع سوء تفاهم را بکنند و وسائل استخلاص و رفع گرفتاری این اشخاص را فراهم کنند و کردند اما اینجا بعضی مراسلات هست که ملاحظه فرمودید از شهر بانی بوزارت داخله یا از وزارت داخله به ژاندارمری نوشته شده اینها يك مسئله خیلی عادی است آقا و آن این است که اگر کسی هر کس از هر مأموری در هر ایالتی ولایتی وقتی بيك وزارتخانه شکایت کرد معمول این است که از دارائی مثلاً نوشته میشود با اداره مالیه خراسان که فلان آدم حسن تقی اینطور شاکی است سواد یا عین شکایت نامه او را میفرستیم و شما نظریه خودتان را برای ما بنویسید و از او گزارش بخواهید این خیلی معمول است حالا بر گردیم سر موضوع میفرمائید دوسه تا از همین قبیل جریان که خیلی عادی است ضمن استدلال آقای نقابت وصول شکایات را متذکر شدند مثل اینکه وصول شکایتی دلیل بر صحت موضوع شکایت است خیر اینطور نیست با این تفاوت که توجه بفرمائید نمره سرائله ذکر شده تاریخ هم به اویش هست ولی دلیل و مدرکى ندارد این دوسه تا شکایت هم که از طرف بکتر دو نفر شده است در تابستان بوده است در اوایل

تیر و اوایل مرداد ماه قبلاً هم عرض کردم انتخابات در دی ماه بوده است اینجا هست اسم برده شده گویا جوانی که بنام رئیس زاندارمری سبزواری دخالت کرده همین الان هر کدام از آقایان این لطف را بکنند و مراجعه بفرمایند و جواب بیاورند من قبول دارم تحقیق بفرمائید این آدم قبل از انتخابات در دانشکده مشغول تحصیل بوده الان هم مشغول تحصیل است اصلاً همچو آدمی وجود نداشته است (صحیح است) رئیس نظام وظیفه هم مدتی به من اعتراض کرد و من جواب ندادم و نمیدهم و معتقدم آزادانه باید گفت و او خلاف واقع باشد میگویند که رئیس نظام وظیفه آنجا دخالت کرده است قبل از شروع با انتخابات این آدم به مشهد احضار شد و رفت آنجا ثانیاً آمد برای اینکه اداره را تحویل بدهد و معزول شد. خوب حالا رئیس نظام وظیفه سبزواری آن هم معزول بر فرض دخالت بکنند چه تأثیر خواهد داشت نکند چه تأثیر خواهد داشت من خوشوقتم که برابر من آقای نبوی که اهل خراسان هستند اهل سبزواری هستند و سبزواری خانه ایشان است نشسته اند و عریاض من را گوش میدهند. اما راجع بمعرفیت محلی عرض کنم همانطوریکه بنده قبلاً هم عرض کردم من روزنامه نویسم من متجاوز از دوازده سال در مرکز مملکت روزنامه داشتم از طفولیت در خراسان بودم لااقل ده مرتبه به سبزواری مسافرت کردم باز آقای نبوی را شاهد میگیرم من مورد پذیرائی و نوازش و الطاف همه آقایان سبزواری ها مخصوصاً خود آقای نبوی بودم اگر ممکن است فرض کنید که سبزواری مرا شناسد همه این استدلالها را قبول میکنم راجع باین انتخابات دیگر من نباید چیزی عرض کنم فقط این را این جا رسماً عرض می کنم و رسماً بمرض مجلس میرسانم که در وزارت داخله يك کارهای محرمانه من خردم دیدم البته وقتی که اینطور باشد که بمن نشان بدهند به آقایان دیگر هم نشان خواهند داد. آنجا ملاحظه می فرمائید میبینید که بر علیه من بر علیه شخص من چه اقداماتی از طرف دولت و نماینده وزارت کشور بعمل آمده این را باید عرض کنم که وزارت داخله چرا تلگراف کرده است انجمن

را تشکیل ندیدید ما بازرس نمیفرستیم در این چه کیفیتی است خود من هم گرفتار بودم که چرا همچو میکند چه نظری است اگر مخالفت با من است که دستور داده اند تلگراف شده است بنده نباید اسم ببرم سیاست نیست این چه کیفیت است بالاخره این رمز برای من در سبزواری کشف شد وزیر کشور سابق يك هفته قبل از زوالش قبل از سقوطش تلگراف کرد بمشهد که نه بازرس لازم است نه حاکم جدید لازم است انتخابات را شروع کنید يك هفته بعد خودش رفت بنده هم رویهمرفته از این جریان بخصوص کسی بودم که در سبزواری مطلع شدم حتی این آدم بیعضی از منابع خارخی توسل پیدا کرد که خودش از سبزواری انتخاب شود گمان میکنم کافی است ولی در این باب مقتضی نیست در این مجلس حرف بزنم از يك وضع رقت باری که واقعاً مملکت را باین روز انداخته است.

نایب رئیس - سه چهار نفر از آقایان وقت خواسته اند که در این موضوع صحبت کنند (جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است)

دکتر کشاورز - بنده عرض دارم **نایب رئیس** - پیشنهادات مقدم است آقای دکتر پیشنهادات قرائت میشود.

(پیشنهاد میکنم گزارش شعبه تفکیک و ابتدا راجع به ابطال انتخابات سه محل رأی گرفته شود نبوی)

نبوی - بعقیده بنده عمل شعبه با مقررات وفق نمیدهد بنده خودم در شعبه بودم ولی در اقلیت واقع شدم این رأی اکثریت شعبه است که خیال میکنم با مقررات وفق بدهد گزارش شعبه که قرائت شد تاجدی حاکی است که آن سه محل را که باطل کرده اند مثل سایر محلها بوده است زیرا اگر قائل شده باشیم که این چیزی را که راجع باین سه محل نوشته اند شامل همه محلها میشود زیرا اگر جریانی که در این گزارش نوشته شده صحیح است تمام محلها است و از طرف دیگر قسمت عمده جمعیت سبزواری در همین محلها است که مطابق گزارش شعبه باید ابطال شود اگر ما آمدیم آنجا را ابطال کردیم آیا باید آنجا را از حق انتخاب کردن محروم

میتوانیم بآنها رأی بدهیم و این عیب قابل تسری بسایر جهات هست باین جهت بنده پیشنهاد کردم که يك رأی بصحت گرفته شود و يك رأی بعدم صحت.

نایب رئیس - آقای دشتی

دشتی - این پیشنهاد را اگر کسی غیر از آقای نقابت کرده بود بنده تعجب نمیکردم زیرا که ایشان یک نفر شخص پارلمانتر هستند و بخوبی از مقررات و نظامات مستحضر میباشند و این پیشنهادی که ایشان کردند اساساً غیر عملی است زیرا مقدمه اصولاً راپرت نیست و بهیچوجه نمیشود بمقدمه رأی گرفت در هیچیک از لواایح دولت هم جزء راپرت نمیدانند اینجا نتیجه گزارش شعبه این است که سه صندوق از حوزه های فرعی سبزواری را ابطال کرده است بعد از ابطال آن سه صندوق هم بهر حال آقای طباطبائی که اکثریت دارد شعبه گزارش داده است بصحت نمایندگی ایشان پیشنهادی که آقای فرمانفرمائیان و آقای دکتر زنگنه و آقای نبوی کرده بودند مبنی بر این است که این مطلب تفکیک شود و علش هم این است که آقایان نمایندگان مجلس رویهمرفته اینطور استنباط کرده اند که نسبت به انتخابات سبزواری آیا باید سه صندوق را ابطال کرد قبول کرد یا رد کرد و برای اینکه این نظر تأمین شود اول باید تکلیف آن سه صندوق معلوم شود و معلوم شود که آیا مجلس آن سه صندوق را ابطال میکند یا قبول میکند اگر مجلس آن سه صندوق را ابطال کرد آنوقت باید رأی گرفته شود بنده نمایندگی آقای طباطبائی را اگر مجلس آن سه صندوق را ابطال نکرد یعنی گزارش شعبه را رد کرد و بنظر بنده هم محرز همین است و مجلس هم بطوری که بنده استنباط میکنم همین نظر را دارد آنوقت معلوم میشود که تمام صندوقهای حوزه های فرعی آرائشان صحیح و قابل قبول خواهد بود بهر حال اینطور که آقای نقابت پیشنهاد کرده اند همانطور که عرض کردم نسبت بلواایح دولت هم نمیشود باین نحو تفکیک قائل شد که مقدمه جدا و نتیجه جدا تلقی شود و حالاهم بنده استدعا دارم آقای نقابت پیشنهاد خودشان را مسترد بدارند و باین نحو رأی گرفته شود اول رأی گرفته شود بقسمت ابطال سه صندوق

کنیم که گمان نمیکنم شعبه و هیچکدام از آقایان همچو نظری داشته باشند زیرا این يك وظیفه است که باید همه این وظیفه را ادا کنند اگر تجدید انتخابات کنیم در آنجا شاید تغییراتی در آرائی که در آنجا ها داده میشود حاصل شود و هر دو کاندیدا تغییر کنند باین جهت بنده پیشنهاد کردم بنظره شعبه مبنی بر ابطال آن سه محل رأی گرفته شود و بعد وارد شویم در تمام انتخابات و صحبت شود (صحیح است)

دشتی - رأی بگیریید به نظر شعبه راجع بابطال سه صندوق **نایب رئیس** - دو فقره پیشنهاد دیگر هم از طرف آقای دکتر زنگنه و آقای فرمانفرمائیان راجع به تجزیه گزارش شعبه رسیده است که نظیر همان پیشنهاد آقای نبوی است. **نقابت** - بنده هم پیشنهادی کرده ام استدعا میکنم خوانده شود.

نایب رئیس - قرائت میشود

پیشنهاد میکنم رأی گرفته شود نسبت به بطلان بصحت انتخابات سبزواری.

دشتی - مطابق نظامنامه تجزیه مقدم است وقتی که تجزیه را رأی ندادند همان نظر ایشان است

نقابت - عرض کنم که تجزیه بمعنای جزء جزء کردن مطلبی است. گزارش شعبه متضمن تحقیقات است و حاکی است از بطلان انتخابات آنجا نتیجه متعلقیش این است که انتخابات باطل است ولی دو نفر نماینده داده است بنده درخواستم این است که رأی شعبه اصولاً مقدمه از ذی المقدمه تجزیه بشود و رأی گرفته بشود که انتخابات سبزواری با این دلایل و با این جهانی که شعبه رأی داده است صحیح است یا غیر صحیح اگر رأی بصحت آنجا دادند میرویم روی حساب که کی جلوتر است و کی عقبتر است و چندتا نماینده داده است به اعتبارنامه هر کدام علیحده رأی میگیریم و هر گاه رأی دلدادند بر بطلان منکری پیدا نمیشود برای رأی گرفتن بنده این را در ضمن بیانم عرض کردم والا سه صندوق بخصوص که اسم آن سه محل را هم فراموش کرده ام نمیدانم چطور

بطوری که در گزارش شعبه قید شده و البته در اینصورت آقایانیکه آراء آن سه صندوق را صحیح میدانند رأی نخواهند داد و بعداً رأی گرفته شود بنمایند کی آقای طباطبائی .

نایب رئیس - پس رأی میگیریم باین پیشنهاد .

دشتی - اجازه میفرمائید به پیشنهاد نبایستی رأی گرفته شود پیشنهادهائی که راجع به تفکیک میشود بخود پیشنهاد رأی گرفته نمیشود باینطور تجزیه به گزارش رأی گرفته شود پس باید اول رأی گرفته شود بقسمت ابطال یا عدم ابطال آن سه صندوق

نایب رئیس - پس رأی میگیریم به گزارش شعبه یعنی آن قسمت که مربوط بابطال سه صندوق است آقایانیکه با گزارش شعبه یعنی با ابطال سه صندوق موافقت قیام فرمایند (معدودی برخاستند تصویب نشد) .

دشتی - حالا باید رأی گرفته شود به نمایندگان آقای طباطبائی

نقابت - بموجب ماده ۹۹ نظامنامه اخطار دارم . رأی گرفته شد بیک قسمت از گزارش شعبه یعنی آن قسمتی که مربوط بابطال سه صندوق بود بیک عده از آقایان نمایندگان هم معتقدند که تمام صندوقها باطل است حالا باید باین قسمت هم رأی گرفته شود یعنی بابطال کلیه صندوقها .

نایب رئیس - آقای دشتی

دشتی - بنده تعجب میکنم از آقای نقابت که اصولاً وارد این قسمت شدند گزارش شعبه دو جزء دارد بیک جزئیات رأی گرفته شد حالا باید بجزء دیگرش که نمایندگان آقای

طباطبائی باشد رأی گرفته شود (جمعی از نمایندگان - صحیح است)

نایب رئیس - رأی گرفته میشود به نمایندگان آقای طباطبائی آقایان موافقت قیام نمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد

جمعی از نمایندگان - حالا باید رأی گرفته شود به نمایندگان آقای پروین کبابادی (صحیح است)

نایب رئیس - رأی میگیریم به نمایندگان آقای پروین کبابادی آقایانیکه موافقت قیام نمایند (اغلث برخاستند) تصویب شد در دستور گزارش مربوط با انتخابات بابل و نمایندگان آقای یمین اسفندیاری هم موجود است ولی خود آقایان تقاضا کرده اند که این موضوع بماند برای جلسه بعد (صحیح است)

بعضی از نمایندگان - ختم جلسه

[۷ - موقع و دستور جلسه آئیه - ختم جلسه]

نایب رئیس - خواستم از آقایان تقاضا کنم کمیسیونهای که هیئت رئیسه خودشان را هنوز انتخاب نکرده اند زودتر کمیسیونها را تشکیل و هیئت های رئیسه خودشان را انتخاب کنند که کارها عقب نماند و اگر آقایان اجازه میفرمایند جلسه را ختم کنیم

جلسه آینده روز ۳ شنبه پنجم اردیبهشت ماه سه ساعت پیش از ظهر دستور هم رسیدگی به پرونده های موجوده [مجلس چهل دقیقه بعد از ظهر ختم شد]
نایب رئیس مجلس شورای ملی - عامری